

UPA16/47
13. maj 2016
Sara Olsvig

Pisortat ataatsimoortumik allaffissornerisa aaqqissugaanerannut atatillugu naliliinissamut ataatsimiititaliarsuarmik pilersitsisoqarnissaanut Naalakkersuisut peqquneqarnissaannut Inatsisartut aalajangiiffisassaattut siunnersuut. Maanna suliassaasut aallaavigalugit allaffissornerup annertussusaa ataatsimiititaliarsuup nalilersussavaa, suleriaatsit sunniuteqarluarnerusut pilersinnissaannut immikkoortorta qarfiillu suliassa qarfiillu (sektorit) akimorlugit suleqatigiinnerup pitsanngorsaaviginissaanut periarfissat misissussallugit, kiisalu allatut aaqqissuussinissamut periarfissanik siunnersuuteqarluni. Siunnersuutini tamani inatsisit ingerlatsinermut tunngasut qasukkartinneqannginnissaat aallaaviussaaq. Ataatsimiititaliarsuaq inunnit sektorinit assigiinngitsuneersunit inuttaqassaaq, tassa pisortat sektoriineersut aamma namminersortut sektoriineersut ilaasortat misilittagaqartut amerlaqatigiissallutik. Ataatsimiititaliarsuaq assigiinngissitaartuneersunit ilaliussanik sulisitaqassaaq, sulinilu ukiut marluk iluanni naammassissallugu. Tamatuma kingorna ataatsimiititaliarsuup innersuussutai Inatsisartuni politikikkut suliarineqassapput.

(Inatsisartunut ilaasortat Múte B. Egede, Inuit Ataqatigiit aamma Naaja H. Nathanielsen, Attaviitsoq)

Immitsinnut qiviarsinnaajuarnissatsinnut sapiissuseqartariaqarpugut. Inuiaqatigiittut kukkunersiuinngikkaluarluta immitsinnut apeqqusersinnaasariaqarpugut. Aatsaat taama ilinikkut periutsit pitsaanerit naleqqussaanerlu tulluortoq nassaarinissaannut alloriaqqissinnaavugut. Ingerlatseriaatsivut nalilersortuarsinnaasariaqarpavut.

Siunnersuuteqartut Nunatta misilittagai allaffissornikkullu aaqqissuussaanerput pillugu misissuisimanerit, ataatsimiititaliarsuarnik sulisitsisimanerit nalunaarusiorsimanerillu ilisimalluarlugit, allannguinnissamut alloriaqqinnissamut aqutissuussinissaq siunnersuutigaat.

Allannguisoqartariaqartormi kinaaguttaluunniit takusinnaavarput. Allaffissornikkut ingerlatseriaaseq atorneqartoq annertuumik aaqqissuuteqqitassartaqarpoq. Nammineerlutik Oqartussani aaqqitassaqarpugut kommunenilu aaqqitassaqarpugut.

Ilumoorsinnaanngilarmi assersuutigalugu inuussutissarsiornikkut aallartitaqarniaraanni nunaminertanilluunniit atuinissamut qinnuteqassagaanni qinnuteqaatinik suliarinninnerit ukiunik arlalinnik sivilissuseqarsinnaasassasut. Ilumoorsinnaanngilaq innuttaasut taama ikitsigaluta sullinneqarnerput taama arriitsigisinnaammat oqimaatsigisinnaallunilu.

Marloqiusamik sullissineq allaffissornerlu qaangerniartariaqarparput. Nunatta ineriartornerani immitsinnut naallertaqattaartutut inissisimaneq qaangerniartariaqarparput.

Ilumoorsinnaanngilaq inunnik isumaginninnikkut sullissinermi imminut nakkutigineq taama annertutigissasoq, innuttaasut toqqaannartumik kissalaartumillu sullissineq pinnagu allaffissornerujussuaq nukinnik taama tigusitigisassammat.

Suliassaq tamanna uatsinniippoq, inuiaqatigiit kalaallini. Allanit suliarineqarsinnaanngilaq.

Suliassamut tamatumunnga siunnersuuteqartut pisortani namminersorlutillu inuussutissarsiornikkut misilittagalinnik inuttaliilluni ataatsimiititaliarsuarmik pilersitsisoqarnissaa siunnersuutigaat.

Naalakkersuisut akissuteqaatiminni ataatsimiititaliarsuarmik pilersitsinani suliap ingerlareerpera oqaatigalugu Namminersorlutik Oqartussat kommunellu akornanni suleriaatsinik pitsaanerusunik sunniuteqarnerusunillu pilersitsinissamik siunertalimmik allannguutissatut siunnersuuteqarput. Allannguutissatulli siunnersuummi siunnersuuteqartut pingaartitaasa ilaat, tassalu inuussutissarsiornikkut namminersortutut misilittagalinnik inunnillu allanik suliamut peqataatitsinissaq, taakkua misilittagaat pisortani sulisut akornanni allaanerusunik misilittagaqarnerat tunngavilersuutigalugu, ilaatinneqanngilaq. Pisortat avataannit suliamut taama ittumut peqataatitsinissaq pingaaruteqassasoq Inuit Ataqtigiit takusinnaavarput siunnersuuteqartullu isumaqatigaavut suliaq assigiinngisitaartunik nutaamillu eqqarsarsinnaasunik pilersitsisinnaasunillu peqataaffigineqartariaqarmat.

Naalakkersuisuummi akissuteqaatiminni tikkuagaat, Namminersorneq pillugu kalaallit isumalioqatigiissitaat, Aaqqissuusseqqinnissamut ataatsimiititaliaq, Akileraartarnermut Atugarissaarnermullu Ataatsimiititaliarsuaq, KANUKOKA-p Namminersorlutillu Oqartussat BDO-mut misissuititsineri misissuinerillu allat suliarineqarsimani, ineriartornitsinnut nalituujuumagaluarlutik maannamut naammattumik allannguinnissamik kinguneqartitsisimasutut oqaatigineqarsinnaanngillat. Suleriaatsit suli oqimaapput, innuttaasunut sullinneqartunut suli erloqinarput allaffissornikkullu suliassanik kommunenut pisortaqaarfinnullu suli ipititseqataapput.

Inuit Ataqtigiit oqaqittariaqarpugut – allanngortoqartariaqarpoq. Nutaamik eqqarsaqatigeeqqittariaqarpugut. Namminersorlutillu Oqartussani kommunenilu atorfilittat suliamut tamatumunnga kisimiillutik kivitsisuusanngillat. Inuiaqtigiinni inuit allat, allanik misilittagalit, suliamut peqataatittariaqarpavut.

Oqallinnermi sammisatsinnilu allanik ajorinninneq allanillu pisuutitsineq pinngitsoorniartariaqaripput isumaqarpunga. Allaffissornikkut pisortaqaarfiit kommunellu qanoq oqimaatsigineri eqqartuleraangatsigit inuit avataanit suliarortillugit tikisitavut, Nunatsinni oqaatsit arlallit atorneqarneri kultuurikkullu assigiinngissutsit peqqutaasutut tikkuarneqakkajuttarput. Taakkuali tikkuannartassallugit oqippallaarpoq. Itinerusumik piviusorsiornerusumillut periuseqartariaqarpugut. Suliassammi oqimaannerit avaqqullugit aqutissat oqinnerit atortuassagutsigit immitsinnullu qiviarnertit annernarsinnaasarmata tikkuassallugit ajornannginnerit tikkuartuassagutsigit ajornartorsiutitta sorlaqarfii aaqinngitsoortuassavagut.

Avataaniimmi suliarortitatsinnut qanoq piumasaqaateqassanerluta nammineq aalajangertarparput, tassuuna allatut aamma aaqqiinissaq pisariaqarpoq Inuit Ataqtigiillu akuunerulernissamut politikkeqarnissaaq suliarineqartariaqartoq qangali anguniagaraarput.

Inuiaqtigiinni allarpassuarni oqaatsit arlallit atorneqartarput inuillu taama ikitsigaluta oqaatsit ataasiinnaat atorlugit ingerlatsiniarluta takorluugaqarsimagutta ajornartorsiutit allarluinnaat saqqummissapput. Inuiaqatitsinni oqaatsit pingaarnertit, tassaasut kalaallisut oqaatsivut, nalorninaatumik pingaarnertut inissisimatinnissaat piumasaralugu aaqqiissaagut. Oqaatsinullu allanut aamma ammasariaqarpugut, oqaatsit allat ilinniagaqarnermut suleqateqarnissamullu sakkusaammata.

Kultuurikkut assigiinngissutsit inuiaat assigiiaarnerusut akornanni aamma piusarput, kikkulluunniimmi assigeqqinnaartuunngillat. Nunarput allamioqarsimappat allamioqarsimannippalluunniit kultuurikkut assigiinngisitaartuuvuq assigiinngisitaarnerlu tamanna nukittut isigisariaqarparput. Suliassatta ilaat tassaavoq kultuurikkut assigiinngissutsit pillugit ilisimasaqarnerunissamik suliniuteqarnissaaq. Kultuurikkullu aamma uani sammisariaqarput tassaavoq allanngueqataanissamut, kivitseqataanissamut, ilinniarusussuseqarnissamut akisussaaffimmillu tiguseqataanissamut uagut kalaallit akornatsinni naleqartitsinerunissarput piumassuseqarnerunissarpullu.

Inuit Ataqatigiit oqarusuppugut: allanit sapinnginneroqaagut, nukissaqarpugut aaqiissuussaannerpullu nammineq siuttuuffigalutigu allanngortissavarput.

Allaffissornikkut ingerlatseriaatsikkullu allanngortitassat uatsinniipput. Oqilisaanissamut pisariillisaanissamullu aqutissat nassaarinissaannut kisitta aporfiuvugut.

Inuiaqatigiinnimi inunnik nutaaliorsinnaasunik, allatut eqqarsarsinnaasunik allanngueqataanissamullu sapiissuseqartunik ilaqartugut nalunngilarput. Aamma nalunngilarput allannguinnissamut sapiissuseqarnissaq annertunerusumik uagutsinni politikerini ittariaqartoq. Immitsinnut mattulluta, karsiaqqat ilisarismariikkavut kisiisa pulaffigalugit piunnaarluta ingerlariaqqittariaqarpugut. Kalaaliussusermi aamma tassaavoq allanngortitsisinnaaneq, naleqqussarsinnaaneq, malinnaaginnannginneq, nutaaliorsinnaaneq, ilummut anersaakkut pisuussuteqarneq avammullu alakkaamaneq.

Suliassap ingerlannerani Inuit Ataqatigiit isumaqarpugut Ilisimatusarfimmi ilinniartut suliamut suleqatiserineqassasut, Ilisimatusarfitsinnimi pisortani ingerlatseriaatsinik annertuumik ilinniagaqartoqarpoq. Ilinniartut eqqarsaqatigitigit, peqataatitsigit isumaallu pingaartillugillu tusarnaartigit.

Siunnersuuteqartunut attaviitsumut Naaja Nathanielsen-mut Inuit Ataqatigiillu qinigaatitatsinnut Múte Bourup Egedemut qujarusuppugut. Siunnersuut pingaaruteqartuuvoq suliarlu suliareqquneqartoq pimoorullugu suliarineqartariaqarpoq.

Siunnersuuteqartut isumaqatigilluinnarpavut allatut eqqarsarluta suliassamik matuminnga suliarinnittussanik inuttaliisariaqartugut. Siammasinnerusumik eqqarsartariaqarpugut. Taamaammat Inuit Ataqatigiit Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaat naammaginngilarput.

Inuit Ataqatigiit siunnersuutip qiterisaa paasilluarlutigu ataatsimiititaliamut suliareqqittussanngorlugu ingerlatissavarput, neriulluta Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaat ilanngullugu ataatsimiititaliami iliuusissamik naapiffiusinnaasumik nassaartoqarsinnaassasoq. Suleqatiserinnippugut isumaqaratta iliuuseqarnissaq ataatsimoorussinissarlu pingaaruteqartoq.

Qujanaq.